

Dosarul nr. 2ra-1688/22
2-19062070-01-2ra-01122022

Prima instanță: Judecătoria Strășeni, sediul Central (jud. T. Andronic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, D. Băbălău, I. Dutca)

DECIZIE

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc
Diana Stănilă
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Grosu Nicolae,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria împotriva lui Grosu Nicolae și Grosu Ina, intervenienți accesorii notarul public Vidrașcu Alexandra, Firma de Producție și Comerț „Zimbrul” Societate cu Răspundere Limitată, Societatea Comercială „Nitacon-GR” Societate cu Răspundere Limitată, Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni, Nicolaescu Rodica și Grosu Vasile cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată

și la cererea reconvențională depusă de Grosu Nicolae împotriva lui Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria cu privire la anularea recipisei,

împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Grosu Nicolae și a fost menținută hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoria Strășeni, sediul Central,

constată:

La data de 21 iunie 2019, Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Grosu Nicolae cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, în baza recipisei din data de 15 martie 2015, i-au transmis lui Grosu Nicolae, cu titlu de împrumut suma de 97 000 de euro, iar împrumutatul și-a asumat obligațiunea de a restitui mijloacele financiare

primite cu titlu de împrumut până la data 15 ianuarie 2019, însă nu și-a onorat obligațiunile contractuale asumate.

Au indicat reclamantul că, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Hedeș Daniela, în scopul soluționării pe cale amiabilă a litigiului, au expediat în adresa lui Grosu Nicolae o reclamație la data de 31 mai 2019, prin care au solicitat acestuia să-și onoreze obligațiunile asumate prin recipisa din 15 martie 2015, însă acesta nici după recepționarea reclamației respective, nu și-a onorat obligațiunile asumate.

Au solicitat Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, încasarea de la Grosu Nicolae a datoriei în sumă de 97 000 de euro și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat în sumă de 300 de lei și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 3 500 de lei.

La data de 28 noiembrie 2019, Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, reprezentați de avocatul Hedeș Daniela au depus cerere de completare a pretențiilor și au solicitat încasarea de la Grosu Nicolae a prejudiciului moral în sumă de 97 000 de euro și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 3 500 de lei.

La data de 27 februarie 2020, Grosu Nicolae a depus acțiune reconvențională împotriva lui Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria cu privire la anularea recipisei.

În motivarea acesteia, a indicat că, deține calitatea de fondator și administrator al SC „Nitacon-GR” SRL, iar în anul 2015, deoarece este administrator și la altă întreprindere, a avut careva tangențe cu angajații băncii „Energbank” SA, în special cu cei care se ocupă de bunurile gajate, unde a fost informat că, sunt 16 terenuri gajate, cu suprafața totală de 15,7571 ha și punctul de colectare și prelucrare al viței de vie, situat în sat. Lozova, r-l Strășeni, terenurile respective fiind gajate băncii de către GT „Nicolaescu Constantin”, iar punctul de colectare și prelucrare, cu toate utilajele, fiind gajate de FPC „Zimbrul” SRL, în proces de insolvență, al cărei fondator de asemenea era Nicolaescu Constantin.

A susținut că, și-a exprimat acordul de a procura aceste imobile de la bancă, solicitând astfel acordarea unui credit, semnând astfel contractul de credit din 11 februarie 2015, pentru suma de 1 200 000 de lei, pe un termen de 12 luni, iar în conținutul contractului enunțat supra, a fost indicat scopul creditului și toate bunurile care urmau a constitui obiect al contractului de vânzare-cumpărare.

A invocat că, la data de 18 februarie 2015, au fost întocmite contractele de vânzare-cumpărare a celor 16 terenuri gajate și a punctului de colectare și prelucrare a viței de vie cu toate utilajele incluse.

A menționat că, a acordat cu împrumut, până la semnarea contractelor enunțate supra, fiicei reclamantilor, o sumă de circa 3 000 de euro, ulterior aceasta telefonând și solicitându-i să-i elibereze o recipisă, în scop de garanție că, Grosu Nicolae se va ține de cuvânt și îi va ajuta cu suma de bani menționată.

A relatat că, în acest sens, la data de 15 martie 2015, a scris o recipisă, prin care s-a obligat că, până la 15 ianuarie 2019, va achita suma de 97 000 de euro, ținând cont

că, suma de 3 000 de euro deja a fost achitată, aceasta fiind semnată de către reclamant și de fratele său, în calitate de martor.

A subliniat că, prin recipisă s-a obligat să își onoreze obligațiunea, când de fapt a fost un act de binefacere față de familia reclamantilor.

A indicat că, nu a achitat suma de 97 000 de euro pe motiv că, nu recunoaște această obligație, acesta fiind doar un ajutor pentru reclamantii, or, ultimii de asemenea nu și-au realizat obligația de a transmite 6 terenuri, termenul limită fiind de asemenea până la 15 ianuarie 2019, Nicolaescu Constantin începând a depune plângeri la organele de drept și a discredita persoana sa încă în anul 2018.

A menționat că, recipisa care constituie obiect al prezentei acțiuni, a fost scrisă și semnată ca rezultat al constrângerii psihice realizate de familia Nicolaescu, ultimii dând dovadă de rea-credință, și nu recunosc că au primit mai multe sume de bani din partea sa.

A afirmat că, nu a primit careva sume de bani de la Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, ultimii neavând careva probe care ar demonstra că, au dispus într-adevăr de această sumă, fiind cert că aceștia urmăresc îmbogățirea fără justă cauză.

A considerat că, în cazul în care reclamantii din acțiunea inițială afirmă că, datoria din recipisă derivă dintr-un contract de vânzare-cumpărare, urma a fi prezentat acest contract, în mod corespunzător, autentificat notarial.

A reliefat că, în calitate de persoană fizică, nu a procurat nimic și nu a împrumutat nici o sumă de bani de la Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria.

A solicitat Grosu Nicolae anularea recipisei întocmite la 15 martie 2015.

Prin încheierea din 17 martie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, s-au atras în proces, în calitate de intervenienți accesorii, notarul public Vidrașcu Alexandra, FPC „Zimbrul” SRL, SC „Nitacon-GR” SRL, BC „Energbank” SA, Nicolaescu Rodica și Grosu Vasile.

Prin încheierea din 10 septembrie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, s-a atras în calitate de copârât, Grosu Ina, soția pârâtului Grosu Nicolae.

La data de 14 septembrie 2020, Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria au depus cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune, formulând pretenții și față de Grosu Ina, solicitând încasarea în mod solidar de la Grosu Nicolae și Grosu Ina, în beneficiul său a datoriei în sumă de 97 000 de euro, a prejudiciului moral în sumă de 97 000 de euro și compensarea cheltuielilor de judecată cu titlu de taxă de stat și 3 500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central a fost admisă acțiunea și s-a încasat în mod solidar din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina în beneficiul lui Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria datoria contractuală în sumă de 97 000 de euro și cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat și cheltuielile pentru asistența juridică în sumă totală de 5 805 lei; s-a încasat, în mod solidar, din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina, taxa de stat în sumă de 22 500 de lei, în beneficiul statului; s-a respins acțiunea reconvențională, ca fiind neîntemeiată.

La data de 05 ianuarie 2022 și 28 aprilie 2022, Grosu Nicolae a declarat apel împotriva hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea inițială și cea suplimentară depusă de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria să fie respinsă, iar acțiunea reconvențională să fie admisă.

Prin decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Grosu Nicolae și a fost menținută hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central.

La data de 08 noiembrie 2022, Grosu Nicolae, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea inițială să fie respinsă, iar cererea reconvențională să fie admisă.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța a fost subiectivă, unilaterală și părtinitoare, denaturând și falsificând circumstanțele cauzei.

Cu referire la constatarea instanței, potrivit căreia, între părțile litigiului a avut loc un act juridic de împrumut, a indicat că, nu a primit de la intimati careva sume de bani, ultimii neprezentând instanței careva probe, acte, care ar demonstra că, au dispus de această sumă, precum și nici nu au prezentat careva probe care ar demonstra că, recurentul ar fi primit suma respectivă de la ei. A menționat că o exigență față de valabilitatea unei tranzacții este faptul că obiectul acesteia să fi fost sau să avut loc în realitate. În lipsa obiectului convenției aceasta este una fictivă și lovită de nulitatea absolută.

A susținut că recipisa în baza căreia instanțele de judecată au admis acțiunea inițială nu corespunde exigențelor legale, inclusiv la clauzele esențiale ale acesteia.

Cu referire la cererea de completare a cererii de chemare în judecată depusă de Nicolaescu Maria și Nicolaescu Constantin, prin care s-a solicitat recuperarea pagubei morale în sumă de 97 000 de euro, a considerat că este neîntemeiată și urmărește scopul unei îmbogățiri fără justă cauză.

A precizat că, bunurile mobile/imobile, la care au făcut trimitere în pledoaria sa intimati au fost procurate în cadrul procesului de insolvență, lotul bunurilor expuse spre vânzare fiind pregătit de administratorul insolvenței, Catan Carolina, administrator al FPC „Zimbrul” SRL.

A indicat că, careva bunuri, în calitate de persoană fizică de la soții Nicolaescu nu a procurat și nici odată nu a împrumutat careva sume de bani, prin urmare Grosu Nicolae, în calitate de persoană fizică nu este parte corespunzătoare în proces, bunurile fiind procurate de SC „Nitacon-GR” SRL.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 29 septembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată prin intermediul poștei electronice în adresa reprezentantului recurentului, avocat Marcel Burlacu la data de 27 noiembrie 2022 (f.d. 35, Vol. III).

Astfel, recursul, declarat la 08 noiembrie 2022, este în termen.

La 01 decembrie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 47, Vol. III).

Prin referința depusă la 20 decembrie 2022, BC „Energbank” SA a lăsat la discreția instanței examinarea recursului declarat de Grosu Nicolae.

Prin referința depusă la 03 ianuarie 2023, Nicolaescu Nicolae a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Prin referința depusă la 27 februarie 2023, Grosu Ina a solicitat admiterea recursului declarat de Grosu Nicolae.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 29 martie 2023 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Grosu Nicolae a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, avînd în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat și referințele depuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu drept una pripită, or, instanța de apel s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii, fără a elucida următoarele aspecte.

Conform art. 8 alin. (1) și alin. (2) lit. a) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere drepturilor și obligațiilor civile pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Conform art. 666 alin. (1) din Codul civil, contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

La fel, sunt incidente și dispozițiile art. 210 alin. (1) și 211 alin. (1) și (2) ale Codului civil, care stipulează că trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului. Nerespectarea formei scrise a actului juridic face să decadă părțile din dreptul de a cere, în caz de litigiu, proba cu martori pentru dovedirea actului juridic. Nerespectarea formei scrise a actului juridic atrage nulitatea lui numai în cazul în care acest efect este expres prevăzut de lege sau prin acordul părților.

Prezintă relevanță și prevederile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei, înaintând prezenta acțiune, concretizată pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria au solicitat încasarea în mod solidar de la Grosu Nicolae și Grosu Ina a sumei de 97.000 de euro cu titlu de împrumut, suma de 97 000 de euro în vederea reparării prejudiciului moral, suma de 3500 de lei cu titlul de taxă de stat achitată la depunerea acțiunii și cheltuielile de asistență juridică, iar întru susținerea pretențiilor sale, la cererea de chemare în judecată a anexat drept înscris probatoriu recipisa din 15 martie 2015 (f.d. 10, vol. I).

La 27 februarie 2020 Grosu Nicolae a depus acțiunea reconvențională, solicitând nulitatea recipisei din 15 martie 2015 în temeiul art. 216, 217, 221 din Codul civil.

Prima instanță examinând cauza în fond, a reținut temeinicia pretențiilor înaintate de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria și a admis acțiunea înaintată cu încasarea în mod solidar din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina în beneficiul lui Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria datorita contractuală în sumă de 97 000 de euro și cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat și cheltuielile pentru asistența juridică în sumă totală de 5 805 lei; s-a încasat în mod solidar din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 22 500 de lei, iar acțiunea reconvențională s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de Grosu Nicolae, instanța de apel a reținut că soluția primei instanțe este justă și argumentată.

Curtea de Apel Chișinău a stabilit că, între Nicolaescu Constantin, Nicolaescu Maria și Grosu Nicolae, a fost încheiat un contract de împrumut, prin care Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria au transmis lui Grosu Nicolae, cu titlu de împrumut, suma de 97 000 de euro, ultimul asumându-și obligația de a restitui suma împrumutată până la data de 15 ianuarie 2019, fapt consemnat prin recipisa din 15 martie 2015, semnată de Grosu Nicolae și de Grosu Vasile, în calitate de martor.

Astfel, deoarece Grosu Nicolae, nu și-a onorat obligațiunile asumate în baza contractului de împrumut, instanța de apel a considerat justă concluzia primei instanțe, potrivit căreia, Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, sunt în drept să pretindă restituirea sumei de 97 000 de euro, conform datei scadente în recipisă, și în acest sens, întemeiat a dispus de a încasa datorita în sumă de 97 000 de euro, conform cursului de referință al BNM, reclamantii probând existența datoriei pretinse spre încasare din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina.

Cât privește acțiunea reconvențională, instanța de apel a notat că, Grosu Nicolae a solicitat nulitatea recipisei din 15 martie 2015, invocând prevederile art.216, 217, 221 din Codul civil.

Instanța de apel a constatat că, argumentele formulate de către Grosu Nicolae în acțiunea reconvențională privind nulitatea recipisei din 15 martie 2015, precum și în cererea de apel declarată, potrivit căroră, ultimul nu a primit cu împrumut mijloacele bănești pretinse de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, dar a fost impus, în rezultatul unor presiuni psihologice, de către fiica reclamantilor, Nicolaescu Rodica să întocmească și să semneze recipisa menționată supra, sunt lipsite de suport probator,

aceste afirmații purtând un caracter pur declarativ, or, careva probe care ar demonstra cele invocate de către apelant, nefiind regăsite la actele cauzei.

Cât privește capătul de cerere privind compensarea cheltuielilor de judecată, instanța de apel a notat că, deoarece instanța de fond a conchis asupra temeiniciei revendicărilor formulate de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, instanța de apel a considerat că, prima instanță întemeiat a dispus, încasarea din contul lui Grosu Nicolae și Grosu Ina, în mod solidar, a cheltuielilor suportate de către reclamânți în legătură cu plata taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică, în sumă totală de 5 805 de lei, aceste cheltuieli fiind apreciate ca fiind rezonabile și întemeiate.

Iar având în vedere că, Nicolaescu Maria și Nicolaescu Constantin au fost scutiți parțial de plata taxei de stat la depunerea acțiunii în instanța de judecată, instanța de apel cu referire la prevederile art.98 alin.(1) din Codul de procedură civilă, a considerat că, instanța de fond corect a dispus încasarea diferenței taxei de stat, de la care reclamânții au fost scutiți, de la pârâții Grosu Nicolae și Grosu Ina, în beneficiul statului în sumă de 22 500 de lei.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, constată că instanța de apel a emis o decizie contradictorie și nemotivată.

În conformitate cu 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În conformitate cu 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Art. 241 alin. (6) din Codul de procedură civilă prevede că, dispozitivul hotărârii cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază 6 probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, decizia instanței de apel conține concluzii contradictorii, fără o motivare clară și certă a soluției adoptate.

În decizia contestată, instanța de apel a reținut că prima instanță just a admis acțiunea inițială depusă de Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, însă nu a dat apreciere argumentului apelantului Nicolae Grosu precum că prima instanță admite acțiunea inițială de încasare a împrumutului și de reparare a prejudiciului moral, însă în dispozitivul hotărârii, contrar art. 241 alin. (6) din Codul de procedură civilă, prima instanță încasează doar suma împrumutului.

La fel, nu a motivat instanța de apel cum prima instanță a ajuns la concluzia admiterii cererii inițiale și suplimentare de chemare în judecată depusă de reclamantii Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria, însă tot în dispozitivul hotărârii a încasat sumă de 97 000 de euro cu titlu de împrumut (f.d. 30, vol. III), iar în cuprinsul hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel nu se regăsește vreo motivare de admitere a pretenției reclamantilor-intimați cu privire la repararea prejudiciului moral în mărime de 97 000 de euro.

Instanța de apel în decizia emisă a concluzionat că este întemeiată și soluția primei instanțe în partea respingerii acțiunii reconvenționale, însă nu a dat răspuns argumentului apelantului precum că la caz sunt relații contractuale de vânzare-cumpărare și nu de împrumut.

Nu a motivat și nu a răspuns instanța de apel la toate argumentele invocate de apelantul Grosu Nicolae în apel și a menținut o hotărâre contradictorie, generatoare de efecte juridice, chiar dacă apelantul în apel a invocat că hotărârea primei instanțe este neîntemeiată atât în partea pretențiilor de încasare a împrumutului, cât și în partea reparării prejudiciului moral (f.d. 226-232, vol. II).

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că actul judecătoresc trebuie să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, condiții legale ce nu au fost respectate în speță de către instanța de apel.

În circumstanțele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel a emis o decizie nemotivată, pripită și contradictorie, fapt ce indică incontestabil la încălcarea de către instanță a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Astfel, contrar standardelor procedurale recunoscute, instanța de apel a soluționat prezenta cauză fără să furnizeze răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Însă, la caz, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară, care nu putea fi corectată de instanța de recurs.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătorec, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Grosu Nicolae.

Se casează integral decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolaescu Constantin și

Nicolaescu Maria împotriva lui Grosu Nicolae și Grosu Ina, intervenienți accesorii notarul public Vidrașcu Alexandra, Firma de Producție și Comerț „Zimbrul” Sotate cu Răspundere Limitată, Sotatea Comercială „Nitacon-GR” Sotate cu Răspundere Limitată, Banca Comercială „Energbank” Sotate pe Acțiuni, Nicolaescu Rodica și Grosu Vasile cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională depusă de Grosu Nicolae împotriva lui Nicolaescu Constantin și Nicolaescu Maria cu privire la anularea recipisei, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

Mariana Ursachi